

УДК 821.161.2

Лісько Л.О., ст. викладач ©*Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького, м. Львів, Україна***СВЯТЕ ПИСЬМО ДЛЯ ПРОРОКА**

Нове та цікаве відкривається в дослідженні при вивченні мистецтва Тараса Шевченка. Ми звикли думати про Шевченка в житті суспільства як когось Великого, Неосяжного, забувши при цьому, що це була жива людина з великим і часто розбитим серцем. В статті є спроба пояснити деякі сторони фантастичного і унікального поетичного дару.

Дослідженні присвячені темі використання поетом біблійної лексики. Це пояснює чому його часто називають пророком. Велика сила поета проявляється у передбаченні майбутнього. Особливий для дослідження інтерес викликають його поезії «Псалми Давида».

Ключові слова: біблійна лексика, сила святого слова, братолюбні ідеї, невинні спроби, свята душа, духовні ідеї.

УДК 821.161.2

Лиско Л.А., ст. преподаватель*Львовский национальный университет ветеринарной медицины и биотехнологий имени С.З. Гжицкого, г. Львов, Украина***СВЯТОЕ ПИСЬМО ДЛЯ ПРОРОКА**

Было проведено исследование духовного наследия поэта Т.Г. Шевченка, а именно его духовные изыскания в поэзии. Мы привыкли думать о Шевченко, как о ком-то Великом, Недосягаемом, забывая при этом, что он был человек с живым и часто разбитым сердцем. В статье есть попытка объяснить некоторые фантастические и уникальные стороны поэтического дара. Исследование посвящено теме использования поэтом библейной лексики; этим объясняется, почему его часто называют пророком. Огромная сила поэта проявляется в его думах про будущее. Особенный интерес для исследования вызывают его поэтические работы «Псалмы Давида».

Ключевые слова: библейная лексика, сила святого слова, темы искусства, братолюбивые идеи, невинные идеи, невинная душа, духовные идеи.

UDC 821.161.2

Lis'ko L.*Lviv National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies
named after S.Z. Gzhytskyj, Lviv, Ukraine***SCRIPTURE FOR PROPHET**

Research deals with the new and interesting openings in the field of studying of art of Taras Shevchenko. We used to think about the role of the poet in our life as of somebody Great, Monumental for getting that he was human being with large and

sometimes broken heart. The article tries to explain some new sides of fantastic and unique character of the poet.

Investigation is devoted to the theme of the using biblical lexis by Taras Shevchenko. That is why he is called prophet. The great power is shown in idealistic pictures of future in the poems of the poet. Especially great interest is devoted to the first great book of the poet "Psalms of David".

Key words: *biblical lexis, power of saint word, art themes, brotherloved ideas, virginal attempt, sincere soul, spiritual ideas.*

Знедоленому безправному українському народу потрібен був великий муж, який мав би відвагу говорити один за всіх. Потрібен був новий Боян, патріарх, пророк. Таким став Тарас Шевченко - поет від Бога. Пророка не можна призначити. Лише обрана Богом людина здатна мужньо і відверто всім і всюди говорити правду. Проте у світі споконвіку існують і лжепророки, які віщають від себе і керуються силами зла. Якою ж має бути людина, що її називають і визначають пророком? Пророк передбачає майбутнє... Цією силою є Бог.

Саме таким був Тарас Шевченко. Він бачив те, чого не хотіли, та й не могли бачити інші, і сміливо говорив до свого народу, спираючись на авторитет Божого слова. Біографи свідчать, що Шевченко від молодих літ знав і до смерті возив із собою Святе Письмо, а на вигнанні це було єдине його «чтиво». Тому і називають його поетом-біблійцем. Його зустріч із Біблією не була принагідною. Він на ній учився грамоті, з дитинства знав напам'ять фрагменти Святого Письма.

Згодом, у Петербурзі, Карл Брюллов велить своєму учню брати малярські теми з Біблії, бо там все «просто і зграбно». Молодий слухач академії мистецтв, прислухаючись до порад митця-вчителя, не тримає у себе на квартирі інших книжок, ніж Біблія, а ще – «Анархарзісові подорожі» та історію Галіса.

Саме тоді, коли Шевченко перебував на вершині свого натхнення і промовляв вогненным словом, як посланець з неба, в Києві склався гурток молодих людей, які поклали собі завдання творити визвольні та братолюбні ідеї. Одне слово – Кирило-Мефодіївське братство, що свою діяльність передбачало у ракурсі пророчих слів Ісуса Христа: «Пізнайте істину, і істина звільнить Вас».

Про авторитетність Божого слова для поета свідчить витяг із його листа до графині Толстої від 9 січня 1857 року: «Тепер і що лиш тепер я цілком повірив у слово – «Любя, наказуя вы». Що лиш тепер молюся до Бога і дякую йому за безконечну любов до мене. У тому випробуванні очистилося і видужало моє бідне боляще серце. Воно забрало від очей моїх призму, крізь яку я глядів на людей і на самого себе. Воно навчило мене, як любити ворогів і тих, хто нас ненавидить. А цього не навчить ніяка школа, крім школи досвіду і тривалої бесіди з самим собою».

«Любіть своїх ворогів, добро робіть тим, хто ненавидить вас. Благословіте тих, хто вас проклинає, і моліться за тих, хто кривду вам чинить».

Творчість Тараса Шевченка – згусток добра і правди. Він сів і вирощував духовні якості народу, вірив у те, що є сила, котрій потрібно поклонитися, бо вона врятує людство від морального і духовного спустошення, вродження, збідніння. Цією силою є Бог. Подібно до Божих пророків, Шевченко як речник України відчуває відповідальність за те, що діється на його землі, і своє призначення вбачає у тому, щоб змінити людей, їхні стосунки, їхнє життя. Він не мовчить – говорить, просить, картає, будить. Власне, у цьому поет розуміє свою місію, бо справжньому пророкові несила спокійно дивитися на спотворений світ, спотворену природу, спотворені взаємини між людьми де «Кайданами міняються, правдою торгують і Господа зневажають...». Поет часто користується біблійною лексикою. Наприклад, використовуючи слова «кайдани», «ярма», що у Біблії вживаються як символ неволі, поет описує уярмлений рідний народ: «Людей запрягають в тяжкі ярма». Автор також використовує євангельські образи посіву, передвіщаючи лихі жнива як результат недоброго посіву: «...Побачите, які будуть жнива!».

Уся система біблійних символів, використаних Шевченком, зводиться до того, щоб застерегти людей від лиха, попередити про майбутню відповідальність, навернути на Божу дорогу.

Картини, змальовані поетом, нагадують «видіння», дані Богом пророкам і описані ними в біблійних книгах. Лише прикінцеві слова пом'якшують грізний звинувачувальний тон всієї поеми і одним штрихом при відкривають завісу обіцяного майбутнього для Божого народу: «І світ ясний, невечірній, тихо засіє...».

Подібні ідилічні картини – пейзажі майбутнього часто зустрічаються в Шевченкових творах. Це – його ідеал, на фоні якого контрастніше вимальовується жорстка дійсність.

Через змалювання ідеалістичних картин майбутнього проявляється велика віра поета у дієву силу слова – як біблійного, так і дарованого йому Богом – поетичного. Саме ця віра в слово – характерна риса пророка і кожного поета. Адже і біблійне слово, і поетове мають одну мету – самоочищення людини, через яке можливе і оздоровлення суспільства: «Умийтеся! Образ Божий багном не скверніте». «Псалми Давидові»

Вперше слово «псалом» Шевченко вживає в поезії «До Основ'яненка»: «Насміються на псалом той, що вишло словами».

Недарма поет називає так свій вірш-тугу, в якому вихваляє героїчне минуле України. Адже псалом – це пісня хвали. У його душі звучить псалом безстрашним волелюбним козаком. Це слово було близьке поетові, як близькими були рідкі добрі спогади з дяківської шкільної лави. Можливо тому перша велика книга малого Тараса, яку він часто читав над покійними замість п'яного дяка, вилилася згодом у «Псалми Давидові». Це рідкісне явище навіть у світовій літературі. Адже вони є співом душі поета. Переспіви псалмів написані в zenіті творчості поета і датовані 19 лютого 1845 року.

Тематика псалмів здебільшого релігійного характеру. Псалми є молитвою до Бога, славословленням або повчанням, деякі з них присвячені

особливим подіям. За змістом і структурою вони – історичні, месіанські, повчальні. Вважають, що Давид був автором більшості псалмів. Іншими авторами традиційно вважаються Асаф, сини Корея, Соломон, Мойсей, Етан. Авторство 50 псалмів невідоме. Припускають, що деякі з них написав також Давид. Як творець духовних гімнів він є найвідоміший з усіх псалмістів, і тому новозавітні письменники визнають його автором книги Псалмів і часто називають їх Давидовими.

Особливо турбувала Великого Кобзаря, проблема непорозумінь, розбрату між українцями. Він мріяв про волю України, як результат єдності і згоди: «Оце яке добре та гарне яке, щоб жити братам однокупно!...».

Хіба не злободенно звучать сьогодні Тарасові рядки? Читаючи Шевченків переспів, ми зустрічаємо ті ж образи, символи, що і в Давида, але стиль нагадує народну пісню

Чи є що краще, лучче в світі,
Як у купі жити,
З братом добрим добро
Певно
Познать, не ділити.
Яко мірро добровонне з голови чесної
На бороду Лароню
Спадає росюю
І на шитії омети
Ризи дорогої
Отак братів благих своїх
Господь не забуде,
Воцариться в дому тихім,
В сім'ї тій великій,
І пошле їм добру долю
Од віка до віка

Шевченко синтезував народну пісню із псалмом. Своєю молитвою Кобзар заперечує Ненависть і стверджує любов. Щоб ворога полюбити, треба простити йому його гріхи, треба забути кривду, яку він заподіяв. Цю ідею він розвиває на основі Нагірної проповіді Ісуса Христа: «Любіть ворогів своїх, благословляйте тих, хто вас проклинає, творіть добро тим, хто ненавидить вас, і моліться за тих, хто вас переслідує...»

Молітесь, братія! Молітесь
За ката лютого Його
В своїх молитвах пом'яніте
Перед гординею його.
Брати мої, не поклонітесь.

Пророки-це Божі посланці, святі мужі, яких бог час від часу посилає до народу, щоб сповістити свою волю, попереджувати про майбутнє застерігати від гріха.

У Біблії записані пророкування так званих великих - Ісаїя, Єремія, Єзекиїл. Малих-Даниїл, Осія, Йоїл, Амос, Овдій, Йона, Михей, Наум, Авакум, Софонія, Огій, Захарій, Малахія - пророків у циклі «Книги пророцькі».

Пророчі книги справили на Шевченка таке глибоке враження, що він часто бачив себе в образі одного з них, здебільшого пророка Єремії, чий особисті переживання, поставу, жести і дії Біблія зафіксує дуже яскраво. Вдаючись до наслідування Божих мужів, поет запозичив в них алегорії, образи, повчальні історії. Проте події і героїв він переносить на Україну.

Раче у давніх пророків, слово Шевченкове звучить суворо, грізно, палаюче. Поет повністю засвоїв мову символів, якими оперує Біблія. Він не модернізує і не перефразує біблійну символіку, а проникає в її первісне значення.

Скажіть тим, що вони
Боязливого серця:
Будьте міцні, не лякайтесь!
Ось ваш Бог, помста прийде, Як Божа відплата,-
Він прийде й спасе вас!

Література

1. Святе Письмо Старого та Нового Завіту /Переклад тексту – о. Іван Хоменко, 3-го ЧСВВ. – Рим: Місіонер, 2007.

Рецензент – к.ф.н., доцент Костенко В.Г.